

RODOLJUB.

Izhaja 1. in 3. soboto vsakega meseca ter stane za vse leto 80 kr., za pol leta 50 kr. — Za oznanila plačuje se od dvostopne petit-vrste 8 kr. če se enkrat tiska; 12 kr. če se dvakrat, in 15 kr. če se trikrat tiska. — Večkratno tiskanje po dogovoru. — Naročnina in inserati blagovolijo naj se pošiljati „Narodni Tiskarni“ v Ljubljani, vsi spisi in dopisi pa uredništvu „Rodoljuba“. — Pisma izvolijo naj se frankirati. — Rokopisi se ne vračajo.

Mislino po številkah.

VI.

Ko še ni bilo mašin in velikih delavnic, je rokodelstvo imelo zlata tla. Obrtniki v malih in v velikih mestih so imeli svoj stalni zaslužek in devali so tudi kaj na stran za čase bolezni, ali starosti. To je sedaj večinoma nemogoče. Rokodelci se ne morejo kosati s fabričnim delom, ne morejo tako ceno delati, kakor delajo fabrike s pomočjo mašin. Le v tistih obrtih, v katerih še ni mogoče rabiti mašin, se še delo izplača. Fabrike vržejo nebroj vsakovrstnega blaga na trge in obrtnik gleda s solznimi očmi, kako vse le-to fabrično delo kupuje. Postavodaja je bila taka, da je vsakemu dala na prosto, kako ohrt začeti. Veliko ljudi je hrepenelo po samostojnosti, veliko ljudi si je postavilo lastno ognjišče, a drug jemlje drugemu kruh iz rok, nastala je strašna konkurenca. Obrtniki se tepejo mej seboj za iste, ki kaj zaslužiti dajo. Živeti morajo. Ker so sami v revii, ne morejo svojih obrtnih učencev dobro držati in učiti, izrabljati jih morajo za hišna dela. Obrtni nadzorniki nimajo nikjer v Avstriji kaj dobrega poročati. Tarnajo, da obrtni učenci nečejo obiskovati obrtnih šol in da mojstrom ni tudi nič na tem, če učenci to storijo ali ne. Obrtniki so društva mej sabo snovali, ali vsi, ki so življenje teh obrtnih zadrug pregledali, so našli, da ni nobenega zanimanja zanje. Lahko tedaj tudi pride, da marsikateri mojster svojega dela dobro ne razume in da potem še težje s fabrikami ali drugimi mojstri tekmuje. Ne preostaja tedaj veliki večini obrtnikov družega, ko fabrično delo poiskati. To je vzrok, da rokodelstvo gineva. Rokodelce ubije fabrika, ali pa jih ubije tista velika armada ljudij, ki nobenega stalnega dela nima. Denar v rokah posameznika dela veliko družih za robove. V fabrikah se v novejšem času po državnih uradnikih nadzoruje, kako gospodar fabrike s svojimi delavci ravna, ali onih nobeden ne vidi, ki za fabrikanta ali večjega obrtnika doma delajo. Plačajo jim neznansko majhne plače. Godrnjati ne smejo, ker čaka sto drugih pred vratmi na delo. Za vsako ceno se dela. Izdeluje se zdaj vse v velikih množinah; čevlji, obleka, ključavnice, kovaska dela itd. Večja podjetja požro manjša. Tako n. pr. so še pred 30 leti majhne pivovarne dobro izhajale, zdaj ne morejo več, velike pivovarne, po večjem na delnice osnovane, so jih v kraj spravile. Največja taka pivovarna plačuje okoli dva milijona goldinarjev davka na leto. In tako se je združila vsa obrt z železnino. Sto in sto manjših fužin je prej bilo, a izginile so, niso mogle naprej delati, ker so jih izjedle velike, na akcijah zasnovane fužine, ki

imajo več milijonov kapitala. Tako so zaspale dolenske fužine, ki so več tisoč goldinarjev spravile mej ljudi.

Nič boljše se trgovini ne godi. Več ljudij je hotelo biti samostojno in še hoče biti. Par sto goldinarjev si je prihranil trgovski pomočnik in že začne na svojo roko. S kreditom dela, obresti mora plačati in kar ima v prodajalni, čez leto dni ni več njegovo. Velika industrija prodaja ceneje, ona ima dobiček, ker veliko speča, tako tudi veliki trgovec, kateremu mora delati nebroj manjših. Ljudje so že vajeni, da pride manjši trgovec na kant. To je že vsakdanja stvar. Število teh konkurzov je grozno veliko. Ne rokodelci, ne drugi manjši obrtniki, ne trgovec nimajo po večjem svoje hiše. V velikih mestih celo ne. Tam na deželi, kjer ima svojo streho in še nekaj polja, še izhaja, ali v velikih mestih mora vse plačati. Stanovanja so v velikih mestih draga. Okoli sto gld. stane najemnina za vsako sobo. Tudi fabrični delavec v delu fabrike na deželi ložje izhaja, ker dobi vse ceneje, v velikih mestih pa je stradanje, slaba obleka, mraz, bolezen v teh vrstah na dnevnem redu. To vse dela ono velikansko armado revnih ljudij, ki danes ne vedo, kje bodo na večer spali, kje jutri dobili kaj jesti. Na jetiki n. pr. — da nekaj številk tudi tu navedemo — je umrlo v 1882. l. mej bogatini 164, mej delavci-rokodelci 311, mej reveži 388 na 10.000 ljudij. Na Dunaju umrje na tej bolezni n. pr. v prvem okraju, kjer žive največji bogataši, 19 odstotkov, v desetem okraju, kjer žive rokodelci, delavci, 56 odstotkov. Ječe v tem oziru najglasneje govorijo: V letih 1874 do 1879 je bilo v Avstriji na leto kaznjencev okoli 370.000, v letih 1880 do 1884 že 500.000, a v letih 1884 do 1880 celo 580.000. 63 odstotkov teh kaznjencev je šteti mej one, ki so bili radi tatvine, goljufije, poverjenja obsojeni in mej kaznjenci zaradi hudodelstev je 90½ odstotkov revnih ljudi, 9 odstotkov z nekaj premoženja in le ½ odstotka bogatinov. 72 milijonov goldinarjev bi se na leto rabilo, da bi se otroci prav revnih starišev v Avstriji preživeti mogli. Iz Avstrije se je 1861 leta izselilo v Ameriko le 49 ljudij, 1870. leta 1800 ljudij, 1875. leta 6000 ljudij, 1880. leta 7000 ljudij, 1885. leta 19.000 ljudij, 1890. leta 27.000 ljudij. To pa le, kar se je šteti zamoglo, koliko jih je šlo na tihem, to vedi Bog. Koliko jih pa gre v Bosno in v Turčijo!

Dalje se bere vsaki dan o samomorihi. V velikih mestih je to navadna prikazen. Nima kredita, nima upanja, nima domačije, nima kaj jesti, bolan je, otroci okoli njega zmrzujejo, lačni so, da se Bogu smili, kaj storiti — pravijo nekateri — nima vere, pravijo drugi! — Ali ob sami veri nobeden ne more živeti.

Ubogo ženstvo teh ljudij mora še več trpeti. Ženska še le tedaj je, ko skledo z mize nese. Veliko dela sloni na njenih plečah. V fabriko mora, da tudi ona kaj zasluži, povrh pa mora še za otroke skrbeti, mora kuhati in prati. Vsi morajo delati, tudi otroci, a vsi skup ne zaslužijo, da bi siti bili in dobro oblečeni. Ali je čuda, če se v takih razmerah dekleta pogrezajo v blato nečistosti? Hude bolezni razdirajo to ženstvo in z njimi okuževajo moške. Otroci takih starišev imajo kali nezdravja v sebi in hirajo. Naravno je, da hoče tudi ženska ven iz tega razmerja in to imenujemo žensko vprašanje.

Ženske hočejo imeti prosto pot v življenje, one hočejo, da se jim vse šole odprejo in da jim naj bodo dostopna vsa dela moških, nižja in višja. V letih 1875 do 1891 se je v Avstriji od 1000 deklet od 15 leta naprej le okoli 500 omožilo.

Tudi uradništvo ne leži na blazinah. Vse je drago, vse mora kupiti, imeti mora več sob za stanovanje, to že ugled tirja. Z dolgovi je prišel po večjem uradnik v večjo službo, če ne vzame bogatega dekleta za ženo, je tepen vse žive dni, le nekaj otrok, nekaj bolezni in nima koncem meseca kaj v žepu. Seveda ima na stare dni penzijo, ali dolgo je ne vživa, je že prejšnja reva skrbela za to, da ne. In koliko more skrbeti za svoje otroke? Ta ugled uradništva ga tudi tukaj tepe. Mora jih primerno oblačiti, mora jih tako in tako vzgojevati. Pa fanti se že prerinejo kam, ali dekleta! —

Vzemimo one nižje uradnike s plačo 800 gld., vzemimo učitelje ljudskih šol s plačo 400 do 600 gld. V gospodarstvu teh morajo biti gospodinje prave umetnice, če nečejo, da že sred meseca ni kaj na mizo postaviti. — Vsi ti, pravi kdo, ne plačujejo dosti davka, lahko bi izhajali. Ali plačujejo ga pri vsem, kar kupujejo, kar zavžijejo. Trgovec, mesar, kmet svoje davke na tega zvrne in ti, ki nimajo svojega polja, svoje strehe, morajo največji odstotek drž. davkov plačevati hišnim gospodarjem ter trgovcem in vsem onim, ki jim za življenje potrebno prodajajo. Ali vender le toliko mladeničev sili v uradniške delo. To je lahko razumeti. Delavec, obrtnik, rokodelci, kmet uvideva, da njegovo delo človeka in družine v zdajšnjem času ne redi, ali vsi ti vidijo, da ima uradništvo saj nekaj in to gotovo in zato svoje sine pošiljajo v srednje šole. Strašna je za druge ona negotovost v bodočnosti. Bolezen, nesreča v kupčiji — in vsa družina je izpostavljena vsem nezgodam. Ta negotovost dela sploh temen mrak na obzorju onih zdajšnjih ljudi, ki nimajo svojega doma, svoje zemlje, obvarovane pred eksekucijo. In teh je skoraj polovica,

ali če malega kmeta zraven štejemo, skoraj $\frac{3}{4}$ vseh ljudi.

V velikih mestih družijo se delavci in obrtniki tudi fabriški delavec. Fabrike se zidajo po večjem okoli velikih mest. Kar smo v četrtem članku o življenju fabričnega delavca pisali, velja tudi o rokodelcu in obrtniku teh mest, ne more se nobenemu dobro goditi, ali fabrični delavec ima več gotovosti, da more živeti, kakor rokodelc. Ta slednji je v nevarnosti, da mej kamni fabričnih gospodarjev in fabričnimi delavci svojo dušo izdahne.

Tem vsem pridružujejo se oni delavci, ki le z duševnimi silami delajo, ki državne službe ne dobijo. Teh je nebroj. Koliko se se izgubi mladeničev v srednji šoli, koliko jih ne dovrši višjih nauk, koliko je takih, ki po dovršenih naukih na službe čakati morajo in ki iz rok v usta živijo. Tem nasproti redijo davkoplačevalci milijone vojakov. Jedna država skuša drugo glede množine ljudi in vojnega materijala prekositi. Milijone in milijone požre vojaštvo. V našem času tako velikansko razvite tehnične vede, iznajdejo vsako leto nove puške, nove kanone, nov smodnik in vsaka sprememba stane zopet milijone goldinarjev. In k temu pride še mornarica. Če bi se le polovica denarja, kar ga vojaštvo vzame, porabilo za šole ljudstva, za izgojo revnih otrok, koliko dobrot bi se s tem človeški družbi naklonilo. Nobena doba človeštva ni imela toliko sredstev, da pripravlja lahko in ceno živila in drugo za življenje potrebno in vendar v nobeni teh dob ni bilo toliko reve in toliko stradanja. Lahko se že zdaj reče, da razumu zdajšnjega človeka ni nič nemogoče; če pogledamo, kaj človek v novejšem času z električno silo dela, ko vse sile voda uprega v njeno moč in ž njo ne samo, kakor pred 30. leti, kolesa fabrik in železnic goni, ampak tudi rude razdvaja in tako delo dobivanja čistih rud veliko olajšava ter električno moč v vseh družih delih upreza, če pogledamo, kako moč so si pridobili naravoslovci sploh nad naravo ter isto, kakor nikdar poprej, vzeli v delo človeka, potem more vprašanje nastati: zakaj vendar vkljub temu toliko bede, toliko stradanja mej ljudmi? —

Ivan Durak.

(Povest. Ruski spisal Lev Tolstoj.)

II.

Jeza popade peklenskega poglavarja, ko izve, da se niso sprli brati pri delitvi, ampak da so šli v miru vsak sebi. Takoj pokliče tri hudobce.

Čujte, reče, kaj vam povem. Na zemlji živijo trije bratje, Semjon — vojak, Taras — debeluh in Ivan — norec. Ne prepirajo se mej seboj, ampak živijo prav mirno in delijo vse premoženje mej seboj. Posebno mi dela preglavice Ivan, ki je neumen. Napravite se vsi na delo ter mi jih tako razkačite, da si bodo drug drugemu oči izkopali. Boste-li storili? Gotovo, odgovorijo hudobci. Kako pa boste pričeli? E no, rečejo, začeli bomo tako-le: delali bomo tako dolgo, da ne bodejo imeli ničesar več jesti; potem jih bomo spravili na jeden kraj in tako se bodo že sprli. Dobro, reče poglavar, vidim da razumete stvar. Pojdite tedaj in ne vrnite se poprej, dokler ne napravite sovraštva mej onimi tremi, sicer vam snamem kožo.

Hudobci se podajo v močvirje in se začnejo posvetovati, kako se naj lotijo dela;

prepirajo se in pričajo, vsak je hotel kolikor mogoče delati, in nazadnje sklenejo, da bodo srečkali, kateri bo prevzel tega ali onega brata. Ako bi kateri izmej njih prej svoj smoter dosegel kakor drugi, potem mora tema pomagati. Žrebajo tedaj in določijo dan, kdaj se morajo zopet v močvirju zbrati in se pogovoriti, kateri je že svojo delo dokančal in kateri potrebuje še pomoči.

Določen dan je nastopil in hudobci se zbero v močvirju, kakor so se dogovorili. Pripovedujejo jeden drugemu, kako se jim je godilo. Prvi hudobec, kateremu je bil odločen Semjon — vojak, poročal je tako-le: Svojo nalogo sem srečno rešil, jutri bo prišel Semjon k svojemu očetju. Kako si pa začel, vprašata tovariša.

Ej no, ohrabil sem Semjona tako, da je obljubil svojemu carju, spraviti ves svet pod njegovo oblast. Tedaj je postavil car Semjona na čelo svoje vojske ter ga poslal, naj potolče indijskega carja. Vojaki se snidejo, jaz pa sem namočil prejšnjo noč ves smodnik v Semjonovem taboru, šel potem k indiskemu carju ter mu napravil iz slame nebrojnih vojnih čet. Ko so zagledali Semjonovi vojaki slamnate vojake, upadlo jim je srce. Semjon ukaže na sovražnike streljati, toda krogle so ostale v ceveh, ker je bil smodnik moker. Zdaj se prestrašijo Semjonovi vojaki tako zelo, da se spustijo v beg, kakor hrčki. Indijski car je slavno zmagal, Semjon pa se je vrnil osramočen v domovino, izgubil svoje posestvo in bo jutri, kakor se sliši, obsojen. Treba mi ga bode le še oprostiti iz ječe, da bo mogel bežati k očetju, potem je moja naloga rešena in jaz vama lahko pomagam. Pa povejta, kateri izmej vaju pa potrebuje moje pomoči.

Drugi hudobec, kateremu je bil odmenjen Taras, poročal je sledeče: Tudi jaz sem dosegel svoj smoter ter ne potrebujem tvoje pomoči. Skrbel sem, da je njegov že itak debeli trebuh še bolj odebil, potem sem zbudil v njem skopost in zavist. Hrepenel je tako po tujem blagu, da je moral vse, kar je videl, kupiti in nakupil za ves svoj denar nebrojno veliko stvari. In vedno še kupuje in kupuje in sicer za izposojeni denar, kajti svojega nima več. Že tiči do vratu v dolgovih in ne more se več iz njih izkopati. V enem tednu mora vse povrniti, kar je izposodil, jaz pa bom vse njegovo blago spremenil v gnoj, tako, da ne bo mogel svojih dolgov poplačati in bo bežal k očetju.

Kaj pa je s teboj, vprašajo tretjega hudobca sedaj, ki je imel Ivana v svojih rokah.

Z menoj slaba, odgovori ta, do sedaj še nimam skoraj nobenega vspeha. Najprvo sem plunil Ivanu v vrč, napolnjen s kvasom (malo kislo pijačo), da bi ga začel trebuh boleti, potem sem šel na njegovo njivo ter jo poteptal, da je bila trša od kamenja, češ, da ne bo mogel orati.

Neumnež pa je prišel s plugom in jel orati, in akoravno je stokal od bolečin, vendar ni odjenjal. Zlomil sem mu lemež, on pa je šel domov po družega in je oral naprej. Zlezel sem pod zemljo, da bi zadrževal železo, toda on je ležal na plugu z vso močjo in mi prerezal z ostrino roko. Skoraj je preoral vso njivo, le majhen košček mu je še ostal. Pridita brata in pomagajta mi, kajti ves naš trud bo zastonj, če ga ne premagamo. Živel bode kot kmet

kakor doslej, gospodaril in delal in ona ne bosta trpela pomanjkanja, ker ju bode Ivan preživel.

Zdaj obljubil je Semjonov hudobec, da mu pride prihodnji dan na pomoč, in na to se razidejo trije majhni hudobci.

(Dalje prihodnjič.)

Politični pregled.

Vladni nameni. Poluradno se poroča, da je vlada že napravila svoj načrt za prihodnji čas. Ako se vladi ne posreči, narediti v državnem zboru red, bode sama skušala, izposlovati začasno podaljšanje nagodbe z Ogersko in začasni proračun, potem pa zaključila zasedanja, da boji v državnem zboru ne bodo motili slavnosti povodom petdesetletnice cesarjevega vladanja.

Državni zbor se snide dne 20. t. m., a zboroval bo samo do 7. maja, ker se začne dne 9. maja zborovanje delegacij. Dasi velja državni zbor vsak dan 6000 gld., vendar ni upanja, da bi mogel kaj koristnega storiti, to pa vsled nemške nagajivosti. Prva stvar, s katero bo tratil čas, so predlogi, naj se razveljavijo jezikovne naredbe za Češko in za Moravsko. Vlada bo poskusila doseči, da bi se vsi ti predlogi odkazali posebnemu odseku, kateri naj izdela jezikovni zakon, toda Nemci s tem niso zadovoljni.

Naša vojska. Vlada namerava zahtevati več milijonov goldinarjev za povišanje dosedanjih, že itak ogromnih troškov za vojaštvo. S tem denarjem hoče napraviti mnogo novih ladij in vojakom poskrbeti trikrat na teden večerjo. Troški pa so tudi zategadelj višji, ker hoče vlada v prihodnje jemati vsako leto mnogo tisoč fantov več k vojakom, kakor sedaj.

Ogerska. Dne 11. aprila so na Ogerskem jako slovesno praznovali petdeseto obletnico, odkar so bili potrjeni ogerski osnovni zakoni iz l. 1848.

Srbija. Razkralj Milan je doigral na Srbskem. Ves narod je proti njemu in je posebno razburjen radi novega posojila, katero je država najela, da napolni prazne žepe kraljevega očeta. Vlada je dobila na posodo 6 milijonov, pa je morala podpisati zadolžnico za 10 milijonov. Denar je vzel seveda kraljev oče Milan, dolg in obresti pa bo moral plačati narod.

Vojska mej Zjedinjenimi državami ameriškimi in mej Španjsko je postala neizogibna. Evropske velesile so se sicer trudile, da jo preprečijo in tudi papež je posredoval, a vse je bilo brez uspeha. Vojska se začne zaradi otoka Kube. Ta veliki in bogati otok je sedaj last Španske, toda prebivalstvo hoče biti neodvisno in samostojno ter se je pred več leti spuntalo. Španska je storila vse, kar jej je bilo mogoče, da uduši revolucijo. V boju z ustaši in vsled bolezní je na Kubi že umrlo nad 200.000 španskih vojakov in so bili porabljeni milijoni in milijoni, pa vse zaman. Zdaj so se vmešale v to stvar tudi Zjedinjene države, ter zahtevejo, naj se Španska umakne s Kube in naj prizna neodvisnost tega otoka. Ker Španska neče tega storiti, jo bodo Zjedinjene države k temu puskusile prisiliti z orožjem. Španska se bo sicer krepko branila, a da vojsko na vse zadnje vendar-le izgubi, o tem ni dvoma.

Domače in razne novice.

(Osebnosti.) Sodni pristav na Brdu Štefan Kraut je premeščen v Logatec, sodni pristav v Ilirski Bistrici dr. Henrik Stepančič v Motovun. Avskultant J. Bulovec je imenovan sodnim pristavom na Brdu, avskultant Fr. Jerala pa sodnim pristavom v Cerknici. — Zdravnik v Prevojah dr. Ivan Robida pride k deželni vladi v Ljubljani. — Živinozdravnik Rudolf Zalokar je postal okrajni živinozdravnik na Kranjskem.

(Državni poslanec dr. Ivan Šusteršič.) kateri je zastopal okraje ljubljansko okolico, Velike Lašče, Ribnica in Kočevje, se je iz zasebnih vzrokov odpovedal poslanstvu. Govori se, da postane dr. Šusteršič dvorni svetnik v železniškem ministerstvu, kar pa ni posebno verjetno.

(Umrli.) Dne 31. marca je umrla v Ljubljani znana slovenska pesnica in pisateljica gospa Lujiza Pesjakova v starosti 60 let, dne 11. pa je umrl v Ljubljani bivši notar, velezaslužni slovenski rodoljub in cesarski svetnik dr. Jernej Zupanc v starosti 88 let.

(Družbe sv. Cirila in Metoda kava) je izšla. Zaklopnice v narodnih barvah po $\frac{1}{2}$, $\frac{1}{4}$, $\frac{1}{8}$, $\frac{1}{16}$ kilogramov vsebine in ovitkom je napis: „Kava družbe sv. Cirila in Metoda v Ljubljani“. Varstvena znamka je podoba sv. Cirila in Metoda. Blago je iz najboljših cikorijskih. Cene na drobno in debelo so iste, kakor vsaki drugi, do sedaj rabljivi kavi. Založnik te kave je Ivan Jebačin, trgovec v Ljubljani, Valvazorjev trg. Rojakinje in rojaki! Sezite po tej domači kavi, razširjajte ž njo slovensko ime in podpirajte družbo sv. Cirila in Metoda! Osebito priporočamo našim častitim ženskim podružnicam družbe sv. Cirila in Metoda, naj v svoji občini priznani vnemi za narodovo korist delujejo v to, da bode leto obsorej rabila sleherna slovenska gospodinja le to izborna domača kava.

(Slovenske zmage.) Pri občinskih volitvah v Teharjih in v Jurkloštru pri Celju so Slovenci navzlic silnemu pritisku nemškutarjev sijajno zmagali.

(Lep napredek.) Slovenski rodoljubi v Trstu so ustanovili svojo tiskarno in omogočili, da izhaja zdaj vrla „Edinost“ po dvakrat na dan. To je za slovenstvo v Trstu znamenit napredek, katerega se iskreno veselimo.

(Nemška nesramnost.) Kranjski nemškutarji so postali zadnji čas skrajno predrzni. Na svojih izletih po deželi si dovoljujejo celo, na nesramen način izzivati in žaliti Slovence. Zlasti imajo navado, da odstranjajo vžigalice družbe sv. Cirila in Metoda. Če jih hrbet srbi, jo bodo že skupili.

(Gonja proti tržaškemu škofu.) Tržaški Lahi so začeli proti škofu velik boj, ker je odredil nekaj izrednih slovenskih propovedij. Dolže ga, da hoče Lahe posloveniti. Škof je na to odgovoril s pastirskim pismom, v katerem je pojasnil, da so take izredne propovedi že 40 let v navadi, da pa se je v teh štiridesetih letih število laških propovedi pomnožilo skoraj za 300, število slovenskih propovedij pa je tisto, kakor pred štiridesetimi leti.

(Kemično poskuševališče kranjske kmetijske družbe.) Voditeljem tega poskuševališča, katero se otvori letošnjo spomlad, je imenovan dr. E. Kramar v Celovcu.

(Nova podružnica kranjske kmetijske družbe) se je ustanovila v Žabnici pri Škofjiloki. Želimo jej mnogo uspehe.

(Poskušen samomor.) Anton Pelhan, 28 let star premogokop v Trbovljah, doma v Šturjah pri Postojini, se je dne 6. t. m. v Ljubljani hotel usmrtiti. Kakor je sam izpovedal, ustrelil se je najpopred v prsa in je krogla predrila požiralnik, od koder jo je izpljuval. Tudi druga krogla ga ni zadela smrtno. Težko ranjen podal se je v mesto v svoje prenočišče. Šel je naravnost v svojo sobo, ne da bi ga bil kdo videl. Ker ga drugi dan ni bilo iz sobe, šli so domači gledat v njegovo sobo in ga našli ranjenega v postelji. Anton Pelhan je rekel, da se je v razburjenosti hotel ustreliti. Prepeljali so ga v deželno bolnico.

(Povodenj.) Pri Kostanjevici je pred kratkim stopila Krka čez obrežje in preplavila precej sveta. Res, zadnji čas je, da se Krka regulira.

(Umor v ječi.) Pri sodišču v Kozjem sta bila zaprta Fran Kantušar iz Dobja in Josip Ulamec iz Klanjca. Kantušar je bil Ulamcu zaupal neko skrivnost, a ker se je zbal, da bi ga ta ne izdal, je utihotapil iz dvorišča sekuro v svojo ječo in je Ulamca po noči ubil.

(Iz vlaka padel.) Z Zidanega mostu se nam poroča: Te dni bi se bila mej Zidanim mostom in Zagrebom kmalu pripetila na vlaku strašna nesreča. Otrok neke ženske, katera se je vozila po železnici, je skozi okno gledaje izgubil ravnotežje ter se prekucnil iz vlaka. Prestrašena mati se ni dolgo premišljala nego skočila je skozi okno za svojim otrokom. Na dano znamenje se je vlak mej Zaprešičem in Podusedom ustavil. Vsakdo je pričakoval, da najdejo otroka in mater mrtva ali pa vsaj težko ranjena. Koliko je bilo tedaj začudenje potovalcev, ko sta oba povsem nepoškodovana zopet vstopila v vlak!

(Poživinjeni ljudje.) Pri Sv. Jakobu v Slov. goricah živel je pri Mariji Walch, ki je od moža ločena, in njenem sinu Ferdinandu neki 84letni starček, kateri je imel 800 gld. premoženja. Ko ga pregovorila, da napravi oporoko, v kateri zapušča v slučaju smrti onih 800 gld. Mariji Walch, ki se nasprotno zaveže, da mu bo najboljša stregla do smrti, napadeta ga oba Walcha, razbijeta mu glavo ter ga pokopljeta v svinjaku. Le po naključju najde neki tujec čez dva dni truplo ubitega, na kar so Marijo in Ferdinanda Walch zaprli.

(Princ samorilec iz ljubezni.) Grški častnik, 26letni Konstantin Kolkotroni, sin grškega princa, se je zaljubil v Dunajčanko Redinger. Da bi se bila mogla poročiti, je bilo izključeno, kajti bile so na poti nepremagljive ovire. Sklenila sta torej umreti. Pretečeni petek sta šla v hotel Kahlenberg na Dunaju, kjer sta preživela najprej nekaj veselih ur. Nato pa sta se zaprla v sobo. Nakrat sta zadonela iz sobe strela. Prihiteli postrežniki so našli nesrečna ljubimca v krvi na tleh. Vsaki njiju je imel v roki svoj samokres. Ona je takoj umrla.

(Brez denarja okoli sveta.) Dunajski časniki javljajo, da je dospel ameriški žurnalst Henri Dharmont na svojem potovanju okoli zemlje na Dunaj. Seboj nosi 3 redke miši s Sumatre, katere mora prinesiti žive v Chicago, sicer se mu odtegne za vsako 2000 gld. od plače 40.000 gld. Potovati mora brez denarja. Honorar mu plačajo trije veliki časopisi, kateri objavijo

Dharmontov dnevnik. Do Antwerpena je imel srečo, a ondi mu je udušila mačka jedno miško.

(Radi jedne krone.) V Zaluzi blizu Janova v Galiciji je zažgal neki delavec gostilničarju Schildhausu hišo, ker mu ni hotel posoditi jedne krone. Zgoreli sta dve gostilničarjevi hčeri, sin je radi strahu zblaznel, on sam in žena njegova sta pa tako obžgana, da ne okrevata več.

(Piruh.) Papežu je poslala neka angleška milijonarka piruh, čegar vrednost se ceni na 40.000 kron! Piruh je s slonove, z zlatom in dragulji okrašene kosti, v njega votlini pa leži velik, z briljanti obdan rubin.

(Deček velikan.) V Rešu, v sarajevskem okraju je 16leten mladenič, Simo Bojević, kateri je 2 metra 20 cm visok ter meri čez trebuh 1 meter 4 cm, objem glave mu znaša 62 cm, objem srednjega prsta pa 9 cm. Ta mladenič ni samo orjaške postave, temveč je tudi silno močan. — Vsekakor bi se lahko kakor kako „čudežno dete“ razkazoval po svetu. Tudi njegova mati je prava velikanka; vrgla je lahko celo kravo čez plot. Oče pa je bil navadne velikosti. Tako poroča „Hrvatski Branik“.

(Da kaznuje moža.) V Parizu je našel rudničar Saussier nedavno, ko se je vrnil na večer domov, vrata zaklenjena; majhna njegova otroka pa sta pripovedovala, da matere ni doma; vrata so že od četrte ure zaprta. Ura je minevala za uro, žene pa ni bilo od nikoder. Mož je poslal slednjič po ključarje ter dal vrata siloma odpreti. In našel je svojo ženo na postelji mrtvo. Na mizi pa je ležalo pismo. „Kar sem mogla, sem storila, da osrečim tebe in tvoje otroke. Sedaj si rešen svoje „stare“. Odločila sem se, umreti samo zato, da kaznujem tebe; kajti zapuščen od svojih otrok, bodeš poginil kakor živinče“.

(Letovišče v žrelu vulkana.) Slavni ameriški naravoslovec dr. Guppy si je izbral v preteklem letu nenavadno letovišče. Prebil je tri tedne globoko v žrelu nekega vulkana na Havajskih otokih. Izpoznal je da povzročuje bivanje v žrelu glavobol in omotico, ter da je življenje v vulkanu povsem slično življenju na luni. Na obeh je bajje jednako neplodovito, suho in mrzlo.

(Fotografija z medvedom ponesrečena.) V Lienzu na Tirolskem so se v spomin na maškarado hotele dati tri maškare fotografirati v lovski opravi ter v tistem trenutku, ko streljajo medveda. Lovci s puškami so se postavili, pred njimi pa je stal na zadnjih nogah za medveda maskirani kovač Solderer. Fotograf je baš nastavljal svoj aparat, kar počel je enemu lovcu puška in medved-kovač je obležal v vrat zadet, mrtev v svoji krvi. Nesrečnega medvedjega lovca so takoj zaprli.

(1½ milijona ukradel.) Rimskemu vikarijatu in mnogim samostanom je brat jednega prvih restavraterev v Rimu ukradel 1½ milijona ter jo popihal na Kerf. V Vatikanu so skušali vso stvar prikriti, a samostanske sestre sv. Jožefa, katerim je odnesel 800.000 lir, so ga ovadile.

(To pomaga.) V Manitobi, v Ameriki, obesijo vsakemu pijancu za kazen poseben zavratnik okrog vratu, katerega ne more odtrgati. Nositi ga mora tako dolgo, da se ne poboljša. Ker tudi krčmarja zadene ostra kazen, ako bi dal takemu človeku pijače, se bajje število pijancev precej krči.

(Tožena cesarica.) Na neki javni slavnosti je izgubila nemška cesarica sila dragoceno brošo, ki je bila zajedno — red. Našel jo je neki hišnik, ki je dobil za to samo 30 gld. Hišnik toži cesarico, da mu je dala mnogo premalo, kajti broša je bila vredna vsaj 600 gld.

(Bicikli iz papirja.) V Massachusettsu (v združenih ameriških državah) so napravili pred kratkim kolesa iz papirja. Ta papir je napravljen na poseben kemičen način. Ta kolesa so napravljena jako lepo in bodo tudi trajna in trdna. Tehtala bodo trikrat manj od navadnih koles.

(Konjski črevlji iz klobočevine.) Društvo v varstvo živalij v Berlinu hoče

vpeljati konjske čevlje iz klobučevine, ki naj zabranijo, da konji padajo ter si izgubivši podkve, razbijejo kopita. Nekateri poskusi so se baje prav dobro obnesli. Vsak fjakar, ki hoče voziti s konjskimi črevlji, jih dobi nekaj časa zastoj.

(Kresnice nakit.) Podkralj indijski je priredil prekrasno slavlje. Takrat je prišla tudi ruska grofica Pavlovičeva v črni, dekoltirani toaleti, ki je bila obrobljena in posuta s samimi hrošči, ki se po noči svetijo v najrazličnejših, najčarobnejših barvah. Grofica je bila baje uprav čarobna.

Vzgojanje in oskrbovanje češpljevega drevja.

Med domačimi sadnimi vrstami je češplja brezdvomno zelo važna. Češplja je važno tržno blago, bodisi sveža, sušena ali v pražo (povidel) podelana. Glede okusa nadkriljuje zrelo češpljo le grozdje.

Vrednost tega sadu delajo lastnosti češpljevega mesa, ki je trpežnejše od drugih vrst sliv. Če človek količkaj zna ravnati s češpljami, ohranijo se sveže do novembra. Razven tega je češplja sposobna za raznotero porabo, in nekateri njeni izdelki so za svetovno kupčijo. Posebno slove češplje nekaterih dežel, n. pr. bosenske. Res, da so posebne vrste češplje, a veliko vpliva podnebje, še več pa oskrbovanje češpljevega drevja in pa umno sušenje.

Podnebnih razmer sicer ne moremo izpremeniti, pač pa lahko veliko popravimo z umnim oskrbovanjem.

Češpljevo drevo hoče rahle in rodne zemlje. Najbolje uspeva na obdelanem svetu, kjer rodi neprimerno lepši, večji in okusnejši sad, kakor na neobdelanem svetu, čeprav je rodovit in zaledinjen. Te izkušnje pri nas ne smemo prezirati, ako hočemo s pridom pridelovati češplje. Sence drugega drevja češplja ne prinese, zato ni čuda, če naši češpelnjaki, koder stoji drevo tik drevesa, in pod senco košatih tepek in velikih jablan, žalostno rasto in redkokdaj rode. Stara izkušnja uči, da so češpelnjaki, zasajeni le s samim češpljevim drevjem najrodovitnejši.

Kadar prične drevje roditi, potrebuje seveda gnja. Ne gnoji pa nikdar s svežim hlevskim gnojem, ampak z mešancem (kompostom) ali pa s starim, dobro pridelanim gnojem. Če primešaš gnoju še pepela in celo kostne moke, presenečen bodeš o uspehu. Ker ima češpljevo drevo korenine prav plitvo, zadošča primerno plitvo gnojenje, in sicer malo proč od debla do tja, kamor se razprostirajo veje. Sveža gnojnica je odločno slaba, ker vsled nje dobi drevo razne bolezni ter hira. Ako imaš gnojnice, polivaj z njo rajši mešanec, ki bode vsled tega toliko boljši.

Na suhih tleh češplja ne uspeva, kajti ona ne ljubi sicer mokrih, vendar pa vlažna tla in tudi vlažno podnebje. Zato uspeva kaj dobro blizu voda, koder je dobra prst, dovolj vlage in vlažen zrak. Pregovor: „Češplja mora slišati vodo teči“ je resničen.

Važna za uspešno pridelovanje češpelj je tudi saditev primernega, to je pravega drevja.

Kdor ima veliko češpljevih dreves, se je gotovo že preveril, da niso vsa enaka. Prav zelo se razločujejo po kakovosti sadja, po rodnosti in po času, ob katerem zoré. To vse je zavisno od lastnosti posameznih dreves. Te okoliščine nas silijo, da moramo pri razmnoževanju češpljevega drevja biti pozorni. Ne smemo torej gledati samo na to, da je drevo res češpljevo drevo, ampak tudi, kakšno je.

Najnavadnejše razmnoževanje češpelj je z izrastki, a ne najboljše. Zlasti po kmetih se nahajajo češpelnjaki, iz katerih dobiva vsa okolica češpljevo drevje, ki pa je vse nastalo na ta način. Nekatera drevesa posebno rada poganjajo mnogo izrastkov iz korenin, ki se dajo hitro vzgojiti v visokodebelno drevje. Taka drevesa

so toliko časa, dokler stoje na koreninah svojega matičnega drevja, prav rastna, imajo lepo in gladko lubad, kakor hitro se presade na drugo stalno mesto, pa zastanejo v rasti, so videti starikava, poženo trnjeve poganjke in se sama od sebe pomlade z novimi izrastki iz korenin. Izkratka: Iz korenin vzgojena češpljeva drevesa vedno zelo rada delajo nove izrastke iz korenin, kar je vsakem oziru jako kvarno.

Najbolje je češplje razmnoževati z vsejanimi divjaki, ki se potem pocepijo. Tako vzgojena drevesa so prvič vsa jednakomerna in lepa, enako rasto, so rodovitna in cepljena s tisto vrsto, o kateri vemo, da ugaja. Sicer je češpljevo drevo, vzrastlo iz semena in necepljeno, še vedno boljše kakor vzgojeno iz koreninskega izrastka, a cepitev je naredi še žlahtnejše. Ker je divjakom, ki so vzrasli iz semena domačih češpelj, težko vzgojiti lepo deblo, zato cepijo na češpljev divjak kako lepo rastočo vrsto sliv, na pr. „Belle de Louvain“ ali „Halleras“, in na to šele zeleno vrsto. Tako dvakrat cepljeno češpljevo drevje, je veliko rodovitnejše in daje žlahtnejši sad. Češpljevo drevje, katero oddaja kmetijska družba kranjska, je tako vzgojeno.

Kdor v drevesnici vzgaja češpljevo drevje, naj mu odloči najboljši prostor, ker le na rodovitni zemlji vzgojene češplje kmalu rode.

Češpljevo drevje je podvrženo mnogim gliviškim boleznim. Zoper nje je najbolje, kakor hitro odcvetu, poškopiti z bakreno galico kakor trte.

Tržne cene v Ljubljani

13. aprila 1898.

	gl. kr.		gl. kr.
Pšenica, hktl.	13	Špeh povojen, kgr.	68
Rež,	9 20	Surovo maslo, „	90
Ječmen, „	8	Jajce, jedno „	2
Oves, „	7 20	Mleko, liter „	10
Ajda, „	9 20	Goveje meso kgr.	64
Proso, „	7 50	Telečje „	62
Koruza, „	6 50	Svinjsko „	70
Krompir, „	3 80	Koštrunovo „	40
Leča, „	15	Piščanec „	65
Grah, „	14	Golob „	18
Fižol, „	12	Seno, 100 kilo „	1 96
Maslo, kgr.	96	Slama, „	1 78
Mast, „	76	Drva trda, 4 metr.	6 40
Špeh svež, „	62	„ mehka, 4 „	4 60

Loterijske srečke.

Gradec, 2. aprila.	11, 49, 59, 13, 83.
Linc, 9. aprila.	68, 65, 49, 16, 11.
Brno, 6. aprila.	13, 82, 63, 57, 22.
Dunaj, 2. aprila.	4, 36, 39, 17, 31.
Trst, 9. aprila.	16, 40, 83, 27, 85.
Praga, 13. aprila.	29, 49, 72, 30, 28.

PRISTEN

Cena saraju 25 kr. (50 vinarjev)
vsebins 500 gramov.

Kathreiner.
Kneippova sladna kava
v polnih zrnih.
Kathreinerjeve tovarne za sladno kavo
Dunaj-Monakovo

V svojo lastno korist naj kupovalci in
jemalje kupovalci in tako izvirne zavoje

Cukerin

350krat sladkejši od cukra, kos 2 kr.

Cukerin

180krat sladkejši od cukra, kos 1½ kr.

Cukerin

v malih pastilkah, kos 1 kr.

Pošiljam najmanje 100 kosov proti povzetju.

Jindřich Vojtěch,
Nusle-Praga.

Trgovcem velik rabat.

Zmešane lase

kupuje po najvišjih cena od 5 kilogramov naprej

Filip Weil
v Spodnjem Kralovcu na Češkem.

P. n. čitatelje te anônce opominim, naj opozore na mojo adresu zbiralce zmešanih las.

Zarezano strešno opeko

(Strangfalz-Dachziegel)

prešano opeko za zid
navadno opeko za zid

ponujata
po izdatno znižanih cenah

Knez & Supančič

tovarna za opeko v Ljubljani.

Najnižje cene

Največji izbor.

Preobleke. Popravila.

L. Mikusch.
tovarna oznikov
Ljubljana, Mestni trg 15

Vizitnice

priporoča

„Národní Tiskarna“.